

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Warszawa, 30 września 2026 r.
znak sprawy: DBD.pp.058.17.2026

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP

Dotyczy: Interpelacja nr 19525

Szanowny Panie Marszałku,

W związku z Interpelacją nr 19525 posta Pana Marka Matuszewskiego w sprawie podjęcia pilnych działań na rzecz poprawy sytuacji ekonomicznej polskich rolników oraz uruchomienia dodatkowych mechanizmów wsparcia gospodarstw rolnych, uprzejmie informuje co następuje.

Aktualnie trwają prace nad projektem uruchomienia programów pomocy dla producentów rolnych, który przyczyni się do złagodzenia skutków niskiej dochodowości oraz umożliwi efektywne wykorzystanie wsparcia finansowego.

Projekt programu ww. pomocy w formie aktu prawnego został wpisany do Wykazu Prac Rady Ministrów pod numerem RD329, oraz został zamieszczony na stronie Rządowego Centrum Legislacji w zakładce „Rządowy Proces Legislacyjny”, gdzie będzie można śledzić kolejne etapy prac nad takim projektem. Link do strony:
<https://legislacja.rcl.gov.pl/>

Jednocześnie, w lipcu br. wystąpiłem z wnioskiem do Komisji Europejskiej (KE) o uruchomienie przez KE nadzwyczajnej pomocy finansowej dla producentów świń w Polsce, jako rekompensaty braku opłacalności produkcji, w związku z notowanym na rynku znaczącym spadkiem cen świń.

Odpowiedź Komisarza ds. Rolnictwa i Żywności jest negatywna. W uzasadnieniu Komisarz podkreślił, że Dyrekcja Generalna ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich (DG AGRI) ściśle monitorowała zmiany mające wpływ na rynek wieprzowiny i uważnie śledziła rozwój sytuacji na rynku w ostatnich miesiącach bieżącego roku, w tym w Polsce, i stale ocenia sytuację sektora za pomocą najnowszych dostępnych informacji na temat cen, produkcji, handlu i szerszych tendencji rynkowych.

Na tej podstawie Komisja uważa, że na obecnym etapie nie spełniono warunków przyjęcia nadzwyczajnych środków wspierania rynku na podstawie art. 219 rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rolnych. Chociaż polski sektor wieprzowiny stoi w obliczu presji i wyzwań strukturalnych, dostępne wskaźniki rynkowe nie wskazują na wyraźne nadzwyczajne zakłócenia na rynku. Zdaniem Komisarza na rynek ma wpływ presja gospodarcza, w tym wyzwania związane z kosztami i konkurencyjnością. Takie trudności, choć są poważne dla zainteresowanych rolników, same w sobie nie wystarczają do uruchomienia pomocy nadzwyczajnej. Obecna sytuacja nie świadczy o załamaniu cen, nagłym i poważnym zakłóceniu na rynku ani o poważnych zakłóceniach po trzech szczególnie pozytywnych latach i cyklicznych dostosowaniach, którym z natury podlega sektor wieprzowiny.

Na początku 2026 r., w następstwie wniosku PL w lutym 2025 r., udzielona została współfinansowana przez UE pomoc w ramach nadzwyczajnych środków wsparcia w sektorach jaj i mięsa drobiowego w Polsce w związku z wystąpieniem ognisk HPAl w okresie sierpień 2021 - sierpień 2023. Pomoc była wypłacana do końca lutego 2026 r. w łącznej kwocie ponad 62 mln zł na podstawie 320 decyzji.

W celu złagodzenia trudności finansowych rolników podjęta została decyzja o wcześniejszej wypłacie środków w ramach płatności bezpośrednich oraz płatności obszarowych II filaru WPR za kampanię 2026 r. W tym roku wypłata zaliczek z tego tytułu rozpoczęła się ponad miesiąc wcześniej niż w latach ubiegłych, tj. zaliczki są wypłacane już od 8 września. W ciągu pierwszych sześciu dni rolnicy otrzymali zaliczki w kwocie ok. 3 mld zł.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi podejmuje działania mające na celu poprawę płynności finansowej gospodarstw rolnych funkcjonujących w trudnych warunkach rynkowych. W tym celu w IV kwartale 2026 r. zostanie uruchomiony niskooprocentowany kredyt obrotowy przeznaczony na finansowanie wydatków związanych z prowadzeniem produkcji rolnej, m.in. na zakup nawozów, środków ochrony roślin, pasz, materiału siewnego, paliwa i energii, a także opłacenie usług agrotechnicznych świadczonych przez podmioty zewnętrzne.

Maksymalna kwota kredytu dla jednego kredytobiorcy wyniesie 200 tys. zł. Kredyt będzie udzielany na okres do trzech lat. Wsparcie obejmie gwarancję do 80% pozostającej do spłaty kwoty kapitału kredytu oraz przez pierwsze dwa lata kredytowania dopłatę do odsetek w celu obniżenia kosztów finansowania. Wysokość dopłaty będzie zróżnicowana: wyższa dla młodych rolników oraz niższa dla pozostałych. Zakłada się, że dzięki dopłacie oprocentowanie kredytu przez pierwsze dwa lata nie przekroczy 2% dla młodych rolników i 3% dla pozostałych rolników. W pierwszej kolejności z tego kredytu będą mogli skorzystać rolnicy, którzy nie otrzymali niskooprocentowanego kredytu obrotowego objętego gwarancją Funduszu Gwarancji Rolnych, udzieloną w IV kw. 2025 r.

Niezależnie od powyższego w MRiRW trwają prace nad przygotowaniem nowego instrumentu wsparcia w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR). Celem planowanej interwencji jest zwiększenie odporności gospodarstw rolnych na ryzyka związane ze zmianami klimatycznymi, wzrostem kosztów energii oraz sytuacją rynkową.

Komitet Monitorujący PS WPR przyjął uchwałę (5) przewidującą wprowadzenie interwencji I.10.16 „Inwestycje wspierające odporność gospodarstw rolnych”. W ramach tej interwencji planowane jest uruchomienie kilku zakresów wsparcia. Jeden z nich ma być ukierunkowany na zapewnienie ciągłości i stabilności produkcji rolnej w gospodarstwach. Zakłada się, że pomoc będzie skierowana do rolników zainteresowanych doposażeniem gospodarstw w zbiorniki do przechowywania roztworu saletrzano-mocznikowego (RSM), zbiorniki do magazynowania oleju napędowego oraz agregaty prądotwórcze.

Rozważane jest również dofinansowanie przedsięwzięć związanych z dywersyfikacją źródeł dochodów gospodarstw rolnych oraz rozwojem lokalnych kanałów sprzedaży. W ramach tego zakresu przewiduje się możliwość dofinansowania zakupu automatów do sprzedaży produktów pochodzących z własnego gospodarstwa.

Również planowane jest wsparcie inwestycji służących ochronie produkcji rolnej przed skutkami zmian klimatu (przymrozkami i gradem) oraz uruchomienie odrębnego zakresu wsparcia ukierunkowanego na zwiększanie zdolności retencyjnych zmeliorowanych użytków rolnych, skierowanego do spółek wodnych oraz ich związków.

Prace nad szczegółowym określeniem warunków udzielania wsparcia, zakresu pomocy oraz zasad jej przyznawania są obecnie w toku. Na tym etapie rozwiązania te nie zostały jeszcze ostatecznie określone i zatwierdzone. Po zakończeniu prac nad projektem wytycznych zostanie on podany do publicznej wiadomości oraz skierowany do konsultacji, co umożliwi zainteresowanym podmiotom zapoznanie się z proponowanymi rozwiązaniami i zgłoszenie ewentualnych uwag.

Należy podkreślić fakt, że działania o charakterze inwestycyjnym realizowane w ramach PS WPR ukierunkowane są głównie na poprawę efektywności ekonomicznej gospodarstw rolnych, w szczególności poprzez ograniczenie kosztów prowadzenia działalności rolniczej, a tym samym zwiększenie ich rentowności i konkurencyjności. Realizacja inwestycji ma się przyczyniać do racjonalizacji procesów produkcyjnych, optymalizacji wykorzystania posiadanych zasobów oraz poprawy wyników ekonomicznych gospodarstw. Jednocześnie, mając na uwadze potrzebę zapewnienia sprawnego wdrażania instrumentów wsparcia, MRiRW podejmuje działania mające na celu dostosowanie obowiązujących regulacji prawnych do aktualnych potrzeb sektora rolnego, a także ukierunkowanie pomocy na sektory wymagające szczególnego wsparcia.

W celu rekompensaty strat ekonomicznych poniesionych przez rolników w związku z wysokimi kosztami oleju napędowego oraz nawozów mineralnych, Polska wraz z innymi państwami członkowskimi UE zwróciły się do Komisji o uruchomienie dodatkowych środków finansowych na wsparcie rolników. W odpowiedzi na oczekiwania państw członkowskich z końcem lipca br. opublikowano Rozporządzenie

wykonawcze Komisji (UE) 2026/1894 z dnia 27 lipca 2026 r. w sprawie udzielenia nadzwyczajnego wsparcia finansowego rolnikom dotkniętym szczególnymi problemami mającymi wpływ na ich rentowność, wynikającymi z kryzysu na Bliskim Wschodzie (Dz. Urz. UE L 2026/1894 z 29.07.2026), w którym Polsce przyznano 66,633 mln EUR.

Rada Ministrów w dniu 29 września br. przyjęła rozporządzenie w sprawie realizacji przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa zadań związanych z udzielaniem nadzwyczajnego wsparcia finansowego dla rolników dotkniętych znacznym wzrostem cen nawozów i oleju napędowego spowodowanych kryzysem na Bliskim Wschodzie w 2026 r.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia wsparciem zostaną objęte nawozy mineralne i olej napędowy wykorzystany do produkcji rolnej zakupione od 1 marca do 31 sierpnia 2026 r.

Wysokość wsparcia dla nawozów będzie ustalana jako iloczyn liczby ton nawozów zakupionych w okresie objętym wsparciem oraz różnicy między ceną zakupu a średnią ceną danego nawozu w IV kwartale poprzedniego roku. Wysokość pomocy nie będzie mogła przekroczyć 500 zł na hektar powierzchni upraw rolnych zatwierdzonych do podstawowego wsparcia dochodów i obejmie maksymalnie 300 ha. O pomoc na zakup nawozów będą mogli ubiegać się mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa prowadzące działalność rolniczą.

Natomiast o wsparcie do oleju napędowego w wysokości 0,52 zł/l będą mogli wnioskować wszyscy rolnicy, którym w 2026 r. przyznano zwrot podatku akcyzowego, a dostępny limit zostanie określony na podstawie decyzji o zwrocie podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej.

Do wniosków o wsparcie trzeba będzie dołączyć m.in. faktury za zakup nawozów i oleju napędowego

Wnioski o wsparcie będzie można składać od 1 do 23 października 2026 r w formie elektronicznej na stronie Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, czyli instytucji odpowiedzialnej za obsługę programu,.

W Planie Strategicznym WPR 2023-2027 przewidziano instrumenty wsparcia, które mogą stanowić istotne wsparcie dla małych i średnich rodzinnych gospodarstw rolnych, w szczególności podejmujących lub rozwijających działalność w zakresie przetwórstwa i sprzedaży produktów rolnych. Szczególnie dedykowaną temu celowi interwencją jest I.10.6.1 „Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości (dotacja) – w gospodarstwie”, której celem jest wzmacnianie pozycji rynkowej rolników poprzez umożliwienie im wejścia w kolejne etapy łańcucha żywnościowego, rozwój krótkich łańcuchów dostaw oraz tworzenie lokalnych rynków zbytu.

Wsparcie w ramach tej interwencji skierowane jest do rolników oraz mikroprzedsiębiorców prowadzących lub podejmujących działalność w zakresie przetwarzania produktów rolnych, w tym w formie rolniczego handlu detalicznego (RHD) oraz działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (MOL). Pomoc obejmuje inwestycje materialne i niematerialne związane z przetwarzaniem, magazynowaniem, przygotowaniem do sprzedaży oraz sprzedażą produktów rolnych. Finansowane mogą być m.in. prace budowlane i modernizacyjne, zakup maszyn, urządzeń i wyposażenia do przetwórstwa, systemów informatycznych wspierających sprzedaż, a także inwestycje służące ochronie środowiska.

Pomoc będzie udzielana w formie płatności ryczałtowej w wysokości 30 tys. zł, 60 tys. zł lub 120 tys. zł, przy czym może ona pokryć do 65% kosztów kwalifikowalnych operacji. Dla mikroprzedsiębiorców kontynuujących działalność przewidziano również wsparcie w formie refundacji kosztów kwalifikowalnych do kwoty 500 tys. zł.

Interwencja I.10.6.1 stanowi kontynuację działań wspierających małe przetwórstwo realizowanych wcześniej w ramach PROW 2014-2020 oraz KPO. Jej budżet wynosi 51 mln euro, a planowany termin naboru wniosków przewidziano na okres od 1 października do 2 listopada 2026 r. Wsparcie to ma przyczyniać się do zwiększenia dochodów gospodarstw rolnych, poprawy ich pozycji rynkowej, rozwoju lokalnego przetwórstwa oraz promocji żywności lokalnej i tradycyjnej. W związku z powyższym można uznać, że w PS WPR 2023-2027 przewidziano instrument wsparcia odpowiadający na potrzeby małych i średnich rodzinnych gospodarstw rolnych zainteresowanych rozwojem działalności przetwórczej i sprzedażowej.

Jednocześnie należy zauważyć, że rozwiązania w ramach systemu płatności bezpośrednich na lata 2023-2027 zaprojektowane zostały w Polsce w taki sposób, aby w szczególności wspierać aktywne, małe i średnie gospodarstwa rolne, a więc gospodarstwa rodzinne. Realizowane to jest głównie poprzez zastosowanie płatności redystrybucyjnej. Preferencje dla małych i średnich gospodarstw zostały przewidziane również w ramach niektórych płatności związanych z produkcją i ekoschematach. Wdrożona została również płatność dla małych gospodarstw (przysługuje gospodarstwom posiadającym do 5 ha użytków rolnych).

W zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego żywności pochodzenia zwierzęcego przepisy Unii Europejskiej (UE) określają, że taka żywność przywożona na terytorium UE (w tym terytorium RP) w celu wprowadzenia na rynek musi być zgodna z wymogami unijnego prawa żywnościowego lub warunkami uznanymi przez UE za przynajmniej im odpowiadające, albo w przypadku, gdy istnieją określone umowy między Unią Europejską i państwem trzecim, być zgodna z wymogami zawartymi w tych umowach. Warunki te muszą być spełnione niezależnie od tego czy zostaną podpisane umowy handlowe z danym państwem trzecim, czy grupą państw. Umowy handlowe z państwami trzecimi nie powodują zmian w zakresie wymogów zdrowotnych dotyczących produktów przywożonych z tych państw.

Przywóz do UE z państw trzecich towarów takich jak żywność pochodzenia zwierzęcego jest dopuszczalny pod warunkiem spełnienia przez te produkty unijnych wymogów bezpieczeństwa zdrowotnego. Poza szczegółową kontrolą urzędową takich towarów w miejscu ich wwozu do UE (kontrolę w punktach kontroli granicznej na granicy UE), państwa trzecie wysyłające takie towary są zobowiązane do spełniania również innych wymogów.

Przywóz żywności pochodzenia zwierzęcego do UE możliwy jest wyłącznie z państw trzecich lub jego regionów, lub kiedy właściwe z zakładów w państwach trzecich znajdujących się na listach ogłaszanych przez Komisję Europejską. Państwo trzecie może zostać umieszczone na ww. listach wyłącznie, gdy Komisja zatwierdzi przekazany jej przez dane państwo trzecie wniosek, któremu towarzyszą stosowne dowody i gwarancje, że dane zwierzęta i towary z przedmiotowego państwa trzeciego spełniają stosowne wymogi z zakresu przepisów dotyczących bezpieczeństwa żywności. Eksperci Komisji przeprowadzają kontrole w państwach

trzecich w celu m.in. weryfikacji zgodności prawodawstwa oraz systemów kontroli w tych państwach. Komisja usuwa państwo trzecie lub region państwa trzeciego z wykazu, gdy przestają być spełniane warunki uprawniające do umieszczenia w tym wykazie.

Kontrole ww. przesyłek przeprowadzane przez urzędowych lekarzy weterynarii w polskich punktach kontroli granicznej obejmują ww. wymagania.

Ww. system, który oparty jest na szeregu procedur i kontroli stanowi narzędzie zapewniające, że towary niespełniające unijnych standardów bezpieczeństwa zdrowotnego nie są dopuszczane do obrotu na terytorium UE. W odniesieniu do bezpieczeństwa zdrowotnego żywności pochodzenia zwierzęcego pochodzącej z państw trzecich, działania polegające na wstrzymaniu czy ograniczeniu przywozu takich przesyłek mogą mieć miejsce jedynie w przypadku stwierdzenia, że dana przesyłka nie spełnia odpowiednich wymogów i może stanowić zagrożenie dla zdrowia lub życia ludzi, bądź zwierząt.

Ponieważ w państwach trzecich dopuszczone są do stosowania niektóre substancje czynne środków ochrony roślin, które nie są już zatwierdzone do użycia w Unii Europejskiej, lub nigdy nie były na jej terenie stosowane, Rząd Polski przyjął rozwiązania legislacyjne zmierzające do ograniczenia ryzyka wprowadzania na polski rynek żywności wyprodukowanej z wykorzystaniem środków ochrony roślin niedopuszczonych do stosowania w Unii Europejskiej.

W dniu 30 kwietnia 2026 r. przyjęte zostało, na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia (2), w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie ustanowienia szczególnych wymagań dla środków spożywczych dotyczących pozostałości substancji czynnych środków ochrony roślin(3). Rozporządzenie to wprowadziło szczególne wymagania dla wybranych środków spożywczych wprowadzanych do obrotu na terytorium Polski – oznacza to, że w przypadku importu do Polski produkty wymienione w załączniku do rozporządzenia nie mogą zawierać wykrywalnych pozostałości substancji czynnych środków ochrony roślin uznanych za szczególnie szkodliwe, a jednocześnie stosowanych w niektórych państwach trzecich (te substancje to: glufosynat, tiofanat metylowy, karbendazym i benomyl). Objęte

regulacją środki spożywcze to m. in. pszenica, żyto, owies, jęczmień, miód, ziemniaki, pomidory, bakłażany, jabłka, czereśnie oraz śliwki.

Ponadto 10 maja 2026 r. do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej trafiła skarga Rzeczypospolitej Polskiej o stwierdzenie nieważności decyzji Rady (UE) 2026/1839(4) z dnia 9 stycznia 2026 r. w sprawie podpisania i tymczasowego stosowania Umowy przejściowej w sprawie handlu między Unią Europejską, z jednej strony, a Wspólnym Rynkiem Południa, Republiką Argentyńską, Federacją Republiką Brazylii, Republiką Paragwaju i Wschodnią Republiką Urugwaju (MERCOSUR), z drugiej strony wraz z wnioskiem o wstrzymanie stosowania przedmiotowej umowy do czasu wydania przez trybunał orzeczenia w tej sprawie (sygnatura C-460/26 – Polska przeciwko Radzie). Jako argumenty wskazano na uchybienia proceduralne, ale także na brak „klausul lustrzanych”, gwarantujących takie same wymagania wobec żywności importowanej, jak i unijnej.

Na posiedzeniu Rady UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa (AGRIFISH) w styczniu 2026 r. przedstawiłem w imieniu Polski, Austrii, Słowacji i Węgier dokument dotyczący niezbędnych działań celem ochrony wrażliwych sektorów rynku rolnego UE w kontekście umów handlowych z krajami trzecimi. W dokumencie postulowaliśmy m.in. dostosowanie wymogów w imporcie produktów z krajów trzecich do standardów obowiązujących dla produkcji UE. Na posiedzeniu AGRIFISH w lipcu 2026 r. podtrzymaliśmy zaprezentowane w styczniu 2026 r. postulaty.

W efekcie m.in. konsekwentnego stanowiska Polski oraz państw członkowskich UE o podobnych poglądach Komisja Europejska (KE) zapowiedziała m.in. wzmocnienie procedur kontroli bezpieczeństwa w imporcie żywności z krajów trzecich, zwiększenie liczby audytów dotyczących przestrzegania norm weterynaryjnych i fitosanitarnych (SPS) na miejscu w krajach partnerskich oraz większe dostosowanie wymagań dotyczących produktów importowanych do wymogów produkcji UE w obszarze pestycydów i dobrostanu zwierząt.

Różnica pomiędzy ceną uzyskiwaną przez producenta rolnego w punkcie skupu a ceną detaliczną produktu oferowanego konsumentowi w sklepie wynika z funkcjonowania całego łańcucha dostaw produktów rolno-spożywczych.

Producent rolny sprzedaje produkt na początkowym etapie łańcucha dostaw. Następnie produkt przechodzi przez kolejne ogniwa rynku, takie jak punkty skupu, przedsiębiorstwa zajmujące się sortowaniem i pakowaniem, hurtownie, centra logistyczne oraz sklepy detaliczne lub sieci handlowe. Każdy z tych podmiotów ponosi koszty związane z prowadzoną działalnością, w szczególności koszty transportu, magazynowania, energii, pracy, utrzymania infrastruktury, finansowania zapasów, ubezpieczeń oraz wymogów jakościowych i sanitarnych.

Cena detaliczna produktu jest zatem wypadkową nie tylko ceny zakupu surowca od rolnika, lecz także kosztów ponoszonych na kolejnych etapach obrotu oraz marż handlowych, które umożliwiają funkcjonowanie poszczególnych uczestników rynku. Dodatkowo w cenie detalicznej uwzględniane są koszty związane z dystrybucją, promocją, obsługą sprzedaży, ryzykiem niesprzedania części towaru, a także należne podatki (np. podatek VAT).

W rezultacie cena płacona przez konsumenta końcowego jest wyższa od ceny uzyskiwanej przez producenta rolnego. Nie oznacza to jednak, że cała różnica stanowi zysk jednego podmiotu. Różnica ta jest konsekwencją kumulowania się kosztów i marż na kolejnych etapach drogi produktu od gospodarstwa rolnego do konsumenta.

Udział producenta rolnego w cenie detalicznej jest zróżnicowany i zależy od rodzaju produktu, stopnia jego przetworzenia, kosztów logistycznych, warunków rynkowych oraz liczby pośredników uczestniczących w obrocie danym towarem.

Obecnie obowiązujące przepisy dają rolnikom możliwość wyboru różnych mechanizmów sprzedaży swoich produktów. Skracanie łańcuchów dostaw oraz udział rolników w lokalnym handlu artykułami rolno-spożywczymi zapewnia rolnikom dodatkowe źródła dochodów oraz zwiększa udział rolnika w końcowej cenie żywności nabywanej przez konsumenta.

Funkcjonowanie rynku rolnego, w tym kształtowanie cen produktów rolnych, odbywa się w ramach zasad wspólnego rynku Unii Europejskiej. Obowiązujące przepisy nie przewidują możliwości wprowadzenia krajowych mechanizmów gwarantujących producentom rolnym ceny pokrywającej koszty produkcji dla

poszczególnych sektorów. Jednocześnie należy zauważyć, że problem uzyskiwania przez rolników cen zapewniających opłacalność produkcji nie ma charakteru wyłącznie krajowego i jest podnoszony również przez producentów rolnych w innych państwach członkowskich UE. Kwestia ta pozostaje przedmiotem dyskusji na forum Unii Europejskiej, w tym w kontekście funkcjonowania łańcucha dostaw żywności oraz wzmocnienia pozycji producentów rolnych na rynku.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi od wielu lat rekomenduje rolnikom podejmowanie współpracy w ramach zorganizowanych struktur, takich jak grupy producentów rolnych (GPR) czy organizacje producentów (OP), w celu m.in. wchodzenia rolników w dalsze fazy łańcucha żywnościowego, poprzez eliminowanie zbędnych kosztów pośrednictwa w zakresie skupu i hurtowego wprowadzania towarów do obrotu, w tym sortowania, pakowania, promowania produktów itd., ale także rozwijanie przetwórstwa, oferując jednocześnie różne mechanizmy wsparcia, mające na celu stworzenie zachęt w powyższym zakresie.

Wspólne działanie rolników pozwala obniżyć koszty produkcji, produkować jednolite, duże partie towarów dla dużych odbiorców, zawierać korzystne, długookresowe kontrakty, a także wymieniać się wiedzą i doświadczeniem i wzmacniać konkurencyjność gospodarstw. Większa skala podaży oferowanych produktów, często o lepszych parametrach jakościowych, z możliwością zachowania ciągłości dostaw, jest bardziej interesująca dla odbiorców niż oferta pojedynczego producenta.

Rolnicy, którzy podejmą starania celem zrzeszenia się, mogą liczyć na wsparcie finansowe ze środków publicznych, dedykowane wyłącznie grupom producentów rolnych i organizacjom producentów.

W ramach działania 9 „Tworzenie grup producentów i organizacji producentów” objętego PROW 2014-2020 wsparciem objęto grupy producentów rolnych, które łącznie otrzymały dotychczas ponad miliard złotych środków wsparcia. Wsparcie w ramach tego działania będzie wypłacane do 2028 r.

W ramach Planu strategicznego dla WPR na lata 2023 – 2027 (PS WPR) kontynuowane jest wspieranie powstawania GPR i OP, na podobnych zasadach jakie obowiązywały w kolejnych Programach Rozwoju Obszarów Wiejskich, to znaczy

GPR i OP mogą otrzymać pomoc finansową ze środków unijnych i krajowych na tworzenie się i prowadzenie działalności przez pierwsze 5 lat od momentu uznania, w formie ryczałtowej stawki, liczonej od przychodów uzyskanych ze sprzedaży produktów swoich członków (interwencja I.13.2).

Uzyskane wsparcie może być przeznaczane zarówno na cele administracyjne jak i na inwestycje, a podejmowane przez beneficjenta działania zależą od niego samego, przy czym muszą być oczywiście zbieżne z celem funkcjonowania i wspierania. Głównym warunkiem otrzymywania wsparcia przez okres 5 lat jest realizacja planu biznesowego, opracowanego przez samego beneficjenta, zawierającego w szczególności zakres i opis działań, jakie zamierza zrealizować w odniesieniu do celów, ze względu na które został utworzony. Od 24 września do 27 października br. będzie realizowany IV nabór wniosków o przyznanie pomocy w ramach tej interwencji.

GPR i OP oraz ich członkowie mogą również korzystać z innych interwencji przewidzianych w PS WPR na preferencyjnych zasadach. W szczególności, w ramach interwencji I.10.7.1 Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości (dotacja) - poza gospodarstwem, zorganizowane formy współpracy rolników (grupy producentów rolnych, spółdzielnie, organizacje producentów i ich zrzeszenia) objęte są preferencją – bowiem tylko one mogą korzystać ze wsparcia na inwestycje w zakresie wprowadzania do obrotu produktów rolnych. Dodatkowo, zorganizowane formy współpracy producentów korzystają z podniesionego do 60% poziomu refundacji kosztów kwalifikowalnych a także objęte są preferencją punktową w ramach kryteriów wyboru operacji. Maksymalna kwota wsparcia w ramach tej interwencji wynosi na jednego beneficjenta 10 mln zł. Nabór wniosków o przyznanie pomocy w ramach interwencji I.10.7.1 trwa od 1 do 30 września 2026 r.

W przyszłości, w ramach projektowanych uregulowań WPR planuje się utrzymanie mechanizmów wsparcia dla podmiotów zrzeszających producentów rolnych. Projektowane regulacje przewidują możliwość uruchamiania przez p.cz. tzw. interwencji sektorowych, które co do zasady polegały będą na wspieraniu organizacji producentów oraz zrzeszeń organizacji producentów realizujących programy operacyjne. Działania i inwestycje obejmowane programami operacyjnymi, będą mogły służyć zwiększaniu konkurencyjności organizacji producentów, co będzie

skutkowało wzmocnieniu pozycji rynkowej w łańcuchu handlowym producentów rolnych zrzeszonych w tych podmiotach.

Projektowane przepisy nowej WPR przewidują również możliwość uruchomienia przez państwa członkowskie interwencji polegającej na udzielaniu wsparcia zorganizowanym producentom rolnych na zasadach analogicznych do obecnie obowiązujących.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi na różne sposoby wspiera lokalny handel artykułami rolno-spożywczymi. Obecnie obowiązujące przepisy dają rolnikom możliwość wyboru różnych mechanizmów sprzedaży swoich produktów. Wybór ten zależy od profilu produkcji danego gospodarstwa (produkcja zwierzęca czy roślinna), rodzaju produkowanych środków spożywczych (w postaci nieprzetworzonej czy też przetworzonej), pochodzenia żywności lub surowców do jej produkcji (produkcja własna czy żywność zakupiona w całości lub w części od innych podmiotów), czy też planowanej wielkości produkcji.

Obecnie w Polsce produkcja żywności w gospodarstwach i jej wprowadzanie na lokalny rynek, m. in. przez rolników, może odbywać się przede wszystkim w ramach następujących form działalności:

- 1) produkcja podstawowa/pierwotna (PP),
- 2) sprzedaż bezpośrednia (SB),
- 3) dostawy bezpośrednie (DB),
- 4) rolniczy handel detaliczny (RHD),
- 5) działalność marginalna, lokalna i ograniczona (MLO),
- 6) handel detaliczny (HD).

W ramach Krajowego Planu Odbudowy (KPO) uruchomiono dwa nabory wniosków w ramach instrumentu „Wsparcie rolników i rybaków w zakresie przetwarzania lub wprowadzania do obrotu produktów rolnych, spożywczych, rybołówstwa lub akwakultury” (tzw. małe przetwórstwo). Pomoc w tej interwencji została ukierunkowana na wsparcie małego przetwórstwa w ramach rolniczego handlu detalicznego (RHD), sprzedaży bezpośredniej i działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (MOL), tworzenie miejsc bezpośredniej sprzedaży dla spożywczych

produktów lokalnych (miejsca obsługi podróżnych na obszarze dróg – tzw. MOP-y oraz warzywniaki i zieleniaki). Na dzień 22 marca 2026 r. zawarto łącznie 863 umowy na kwotę ok. 260 mln zł.

Należy również zauważyć, że w przypadku handlu lokalnego ważnymi punktami sprzedaży produktów wytwarzanych w gospodarstwach rolnych są targowiska.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2024 r. w krajowej ewidencji prowadzonej przez gminne jednostki samorządowe zarejestrowanych było 2 636 stałych targowisk (w tym 2 387 targowisk z przewagą sprzedaży drobnodetalicznej).

Na podstawie ustawy z dnia 29 października 2021 r. o ułatwieniach w prowadzeniu handlu w piątki i soboty przez rolników i ich domowników (Dz.U.2021 poz.2290) - dalej jako „ustawa o ułatwieniach”, rada gminy jest zobowiązana do wyznaczenia, w drodze uchwały, miejsca do prowadzenia handlu w piątki i soboty przez rolników i ich domowników. Zgodnie z art. 6 ww. ustawy wyznaczenie takiego miejsca należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym, niezależnie od tego, czy na terenie gminy funkcjonuje już targowisko.

Zgodnie z obowiązującymi od 1 stycznia 2022 r. przepisami art. 16 pkt 2 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, rolników i ich domowników prowadzących w piątki i soboty handel w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy o ułatwieniach zwalnia się z opłaty targowej, pobieranej na podstawie ustawy o podatkach i opłatach lokalnych.

Istnieje kilka źródeł pozwalających ocenić relację kosztów do cen uzyskiwanych przez rolników. Najważniejsze z nich to:

- Polski FADN/FSDN prowadzony przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - Państwowy Instytut Badawczy (IERiGŻ-PIB), obejmujący ponad 11 tys. gospodarstw towarowych. Publikowane wyniki zawierają szczegółowe informacje o:
 - ✓ wartości produkcji,
 - ✓ kosztach ogółem,
 - ✓ kosztach bezpośrednich,
 - ✓ dochodzie z gospodarstwa,

- ✓ rentowności poszczególnych typów gospodarstw. <https://fadm.pl/wp-content/uploads/2025/07/WS-R2024-P.pdf>
- Kalkulacje ODR

Poszczególne Ośrodki Doradztwa Rolniczego publikują regularne kalkulacje opłacalności produkcji, np.:

- ✓ Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego publikuje „Kalkulacje kosztów produkcji” aktualizowane co pół roku.
<https://www.modr.mazowsze.pl/notowania-i-kalkulacje-cenowe/kalkulacje-kosztow>
- ✓ Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego publikuje rozbudowane kalkulacje dla kilkudziesięciu kierunków produkcji roślinnej i zwierzęcej.
<https://podr.pl/wp-content/uploads/2025/12/Kalkulacje-Rolnicze-2025.pdf>

Są to kalkulacje wzorcowe, ale bardzo użyteczne do szybkiej oceny opłacalności.

- Raporty rynkowe IERiGŻ-PIB
 - ✓ „Rynek zbóż”,
 - ✓ „Rynek rzepaku”,
 - ✓ „Rynek mleka”,
 - ✓ „Rynek mięsa”,
 - ✓ „Rynek środków produkcji dla rolnictwa”

zawiera analizy cen skupu i kosztów środków produkcji, co pozwala śledzić zmiany marży producentów rolnych :<https://ierigz-publikacje.pl/>

- Dane GUS o cenach skupu (np. Bank Danych Lokalnych).

Z wyrazami szacunku

wz. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Jacek Czerniak
Sekretarz Stanu
/podpisano elektronicznie/

Podstawa prawna:

1. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. z 2015 r. poz. 187, z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2023 r. poz. 1448 z późn. zm.);
3. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 kwietnia 2026 r. w sprawie ustanowienia szczególnych wymagań dla środków spożywczych dotyczących pozostałości substancji czynnych środków ochrony roślin (Dz. U. poz. 603);
4. Decyzja Rady (UE) 2026/183 z dnia 9 stycznia 2026 r. w sprawie podpisania i tymczasowego stosowania Umowy przejściowej w sprawie handlu między Unią Europejską, z jednej strony, a Wspólnym Rynkiem Południa, Republiką Argentyńską, Federacyjną Republiką Brazylii, Republiką Paragwaju i Wschodnią Republiką Urugwaju, z drugiej strony (Dz. U. UE. L. z 2026 r. poz. 183);
5. Uchwała Nr 159 Komitetu Monitorującego Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 z 27 sierpnia 2026 r.

Do wiadomości:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów